

ВАГИФ СӘМӘДОГЛУ

КҮНҮН БАХТЫ

**ВАГИФ
СӘМӘД-
ОӘЛУ**

**КҮНҮН
БАХТЫ
ШЕРЛӘР**

КҮНҮН БАХТЫ

---

* * *

9 Мај...

Күнүн бахтына бир бах!
Ийрми эср
мајын ән ади
күнләриндән бири оласан,
амма,
күнләрин бир күнүндә...

9 Мај...

Билмирәм о күн
һансы пәнчәрәдән ачылды
мұнарибәнин сон күлләси,
билмирәм һансы чүмләнин
дејилмәмиш галды ики-үч кәлмәси.
Билмирәм һансы евин јанында,
Берлинин һансы тининдә
үзүгојлу жыхылды совет эскәри,
билмирәм һансы гапыја кәлди
сон өлүмүн гара хәбәри...

9 Мај...

Тәээ-тәээ танымага башлајырдым

һәјәтимиздә, күчәмиздә јашајан
адамлары.

Тәзә-тәзә танымага башлајырдым
евимизә қәлиб-кедән
јахын-узаг гоһумлары...
Кердүм
гапымыздан ичәри кирән дајымы,
амма
баша дүшә билмәдим
нијә һөнкүр-һөнкүр ағлајыр
о бојда киши?
Керәсән ким дөјүб ону?
Бәс нијә құлур анам?
Дедим ки,
бөյүкләрин ишиндән
дејәсән һең вахт
баш чыхарда билмәјәвәм.
Бири ағлајыр, о бири құләндә!
Тахта гылынчымы көтүрүб
дүшдүм һәјәтә...

9 Мај...
Инди чохдан кичилиб
кәзләримдә һәјәтимиз,
Инди өзүм дајы олмушам,
Үмидләрими көтүрүб,
евимиздән кетмишәм һәјата.
Ил нәдир, күн нәдир,

инди гијмәт верә билирәм
һәр ана, һәр саата.

9 Мај...
Мұһарибәнин
гапысыны бағлајан ачар.
Нә јахши ки,
бизим әлимиздәсән!
Горујуруг сәни.
Бир кәс дә ала билмәз
сәни биздән.
Амма,
азмы бу гапыны
օғру кими,
мыхла, мәфтиллә, јаланла аchanлар?

9 Мај...
Сон күнү олдум мұһарибәнин,
Анчаг, кәсилмәјиб јер үзүндә
һәлә топ-туфәнк сәси.
Сон күнү олдум фашизмин.
Анчаг силинмәјиб јер үзүндән
онун дүнjaја дүшүб
каһ бөйүжән, каһ кичилән көлкәси.

9 Мај...
һәлә ки јер үзүндә мұһарибә,
һәлә ки јер үзүндә фашизм вар,
һәр илин, һәр айын, һәр күнүн

азы он сааты
Мајын дөггүзу олмалыдыр!

9 Мај...
Күнүн бахтына бир бах!
Ийирми әср
мајын эн аді күнләриндән
бири оласан,
амма күнләрин бир күнүндә
ади мајын аді күнләриндән чыхыб,
Тарихдә
1945-чи илин
9 Мај күнү галасан!

ЧӘНАБ У ТАНА

Өлмәк истәмирләр
дәнизин күмүшү ајнасындан сыйрајыб,
бир ан һавада галан балыглар!
Гајытмаг истәјирләр
јосунларын јашыллығына,
гаја дибинин јумшаглығына...

Өлмәк истәмир
јазын әввәлиндә
өз тајыны чағыран тәкәнин сәси!
Jaјылмаг истәјир
хышылдајан јарпагларыјла
тәбиэтә әл чалан мешәнин ичинә...

Өлмәк истәмирләр
инди бир-биринә
дамларын үстүндән салам верән
Көјчај чинарлары!
Көлкөләрини истијә,
Јарпагларыны құләјә сахламаг
истәјирләр...

Өлмәк истәмирләр
Јамјаш бурунларыны көјә галдырыб,
горха-горха
асфалт јолдан кечән мараллар!
Сығыныб гар басмыш мешәнин бир
куңчүнә
баш-баша вериб,
јухуја далмаг истәјирләр...

Өлмәк истәмирләр
дашлары үст-үстә јығылмыш,
сементлә долу торбалары һәлә бағлы
бу күн-сабаһ тикилмәјә башлајачаг
евләр,
Сабаһкы пәнчәрәләриндән бахасы
беш-он гыз,
беш-он, ев-очаг ишығы көстәрмәк
истәјирләр дүнјаја...

Өлмәк истәмир
Бакыја Сабирабаддан гарпыз кәтирән
машынын ишығына дүшүб,
бурну титрәјән довшан!
Ишыгдан сыйрајыб
түфәнкдән, чанавардан гачмаг истәјир
јенә...

Өлмәк истәмир
Балыглар,

Тәкәнин сәси,
Көјчај чинарлары,
Мараллар,
Тикилмәмиш евләр,
Сабирабад јолундакы довшан!

Бу ше'rim
онларын адындан јазылмыш әризәдир
Чәнаб У Тана!
Бирләшиш Милләтләр

1970

Тәшкилатына...

1969

БУЛУДЛАРА

Үзүнүз гара олсун,
гышгырырам
ағ буулудлара,
сусузлугдан дили чыханда
јер үзүнүн!

Үзүнүзү јујун,
гышгырырам
гара буулудлара,
Күнәши ахтаранда көзү
јер үзүнүн!

ЖУНАН АЛЛАҺЛАРЫ

*Мәһбәсдә јатан жунаң вәтәнпәр-
вәрләринә*

Аллаһсыныз!
Халгынызын јаратдығы
аллаһлардан гүввәтли.
Бир көрүм мави сәмаја,
бир гохум чичәјэ,
бир севинч бала тәбәссүмүнә
мөһтәч аллаһлар!

Инанын,
ачылачаг
Күнәш үзүнә гапанмыш гапылар.
О күн
гәдим жунаң аллаһлары,
бир-бир кәлиб
баш әјәчәкләр сизә—
Јени жунаң аллаһларына!

МАһМУД ӘМИ

Әјнимдә сарымтыл плаш.
Ајагларымда бир ҹүт мачар
чәкмәси.
Көј гүббәсини ғојуб башыма,
дајанмышам
Јер үзүнүн сакит бир күчәсиндә...

Нә бир јана кетмәк,
нә дә евә дөнмәк истәјирәм.
Јорулдумму
јолум јары олмамыш?

Билирәм.
јарпаг-јарпаг саралыб,
өмрүмүн атамла кетмиш чағлары
Билирәм,
о дүшән јердә гуртарыб
өмрүмүн ән әэзиз дајанаңглары...

Јадыма дүшүр
зарафата чевирдијин өмрүн.
Өлүмүнә дә инанмырам,
зарафат саныб!
Һәр хатирәнин өз дәми,
өз вахты вар,
Маһмуд әми.
Јадыма дүшүрсән
јухудан кеч галхдығым күнләр...
Инди дә
вахт он икинин үстүнә чәкиб
саатын ики әгрәбини.
„Чамааты аллаһ өлдүрүр,
Вәкиловлуну јатмаг“.
Һаглыјдын, Маһмуд әми...

ГОНАФАМ...

Гапына галхан пилләләрин
гонағыјам бу күндән.
Жухары башдадыр јерим
сәсләрин, нәфәсләрин мәчлисиндә.
Шириң сөһбәт едиրәм
гоншуларының
боғуг адым сәсләриjlә,
галхыб, јер көстәрирәм
күчәдән кечән машынларын
сары ишыгларына.
Гәдәһ-гәдәһ ичирәм
бошалыб долан мәртәбәләри.
Һәсрәтими гучаглајыб,
Јорулмадан ојнајырам
ачылыб өртүлән гапыларын
мусигисиндә!
Гапына галхан пилләләрин
гонағыјам бу күндән.

ДИЛӘК

Сәнә
јүз олсун дејә,
өмүр диләјирәм
јетмиш једди ил дә...
Анчаг,
бу јетмиш једди илдә
сәнә ким шे'р охујачаг
мәһәббәт чаларлы
бизим дилдә?

Дејирдин
сәнинлә гатарда кетмәк олар,
өмүр сүрмәк олмаз...
Билмирәм...
Анчаг,
илк пајыз күнләриндә
Сәнә ким мәним гәдәр
зәнк вурачаг?

ВЈЕТНАМ ДЭРДИ

Гәрибликдә,
бир почт гутусунун
габағында дуран кимсәтәк
һәр сәһәр көзләјирәм
евимизә кәлән гәзетләри.
Охуурам
гыса-гыса сәтирләри
үмидимә,
инамыма көндәрилмиш чаваблартәк.
Вјетнамда нә вар, нә јох?
Көрәсән сағалдымы
Тхе Донгун јарасы?
Бәлкә азалыб
һеч олмаса бир аз
јарасының ағрысы?
Бәлкә азалыб,
амма гәзетләрә
һәлә чатмајыб бу хәбер?
Јәгин ки, сәһәр...
Амин!
Бәс Фан нечә?
Көрәсән ачылачагмы

балача Фанын көзләри?
Бәлкә көрәчәк сабаһ?
Ахы дүнҗада
көрмәјә нә гәдәр шеј вар, ај аллаһ!

Сабаһы да өлүр
бу күнү өлән мәмләкәтин.
Буну билирди Тхе Донг,
көрүрдү балача Фан.
Билдикләри, көрдүкләри үчүн дә
јашамаға башладылар
гоча чәнкәлликләрдә.
Очаг түстүсүнү
барыт түстүсүнә дәјишиләр,
очаглары һәмишә јансын дејә.
Чүнки јер үзүндә һәлә
гапысы бағлы үмид,
гапысыз вәтән вар.
Јох олмур силаһ тутан адамлар!
Гамчы јеринә сөзлә дөјүлсәләр дә,
ағыр јүкдән јох,
бөјүк нифрәтдән әјилсәләр дә
Тхе Донг кими, балача Фан кими.

Вәтән ширин шејдир,
шириндир талан онса да
Шириндир, тәк түй ше'ри, док айна
маһнысы јадаң онса да!

Дөйәт КИТАВХАНАСЫ

Амма икигат шириндир
ики јерә бөлүнмүш Вәтән!
Онда икигат чәсарәтдән,
вахтында силаһа дөнә биләчәк
асылышыр онун талеји!
Чүнки Вәтән
албому бәзәјәчәк
үшаг рәсми дејил дүңja хәритәсиндә.
Вәтән
шән бир мәчлисин ән шириң јеринде
гәфләтән сыйылан үректир
өвлад синәсиндә...

Вјетнамын азадлығы мешәләри
доланаркән
чатыр гулагларыма
ән еһтијатлы аддымларын сәси.
Исидир мәни
Вјетнам дилиндә дејилмиш
азадлыг сөзүнүн нәфәси.

Азад дијар—
јени фикир,
јени инсан уғрунда мүбариэдир.
Азад дијар—
азад мәдәнијәтә верилмиш
әриэдир...

Тәсәллими
мәліем кими
гојурам Тхе Донгун Јарасына,
јујурам балача Фанын көзләрини
арзуларым һопдурулмуш
шәфа сују илә.
Билирәм,
нә дилим охшајыр
онларын данышдығы дилә,
нә көзләрим көзләринә.
Вахтларымыз да аյрыдыр бир-
бириндән.
Амма, нә десәләр мәнә
баша дүшүрәм сөзләрини,
көзләриjlә көрә билирәм дүңjanы.
Чүнки билирәм,
гуртараачаг Вјетнам
әсрин ән мүдһиши, ән икиүзлү
әсарәтиндән!
Чүнки айрылмыр,
аярыла билмәз
Вјетнам дәрди инсан үмидиндән.

АВГУСТ ВӘ АВГУСТЛАР

Jajdyr.
Istidir,
үрәjим шимал истәjir!
Көзләrimin гаршысындан
кечир
бир-бир
гар халылы күчәләр,
гарла ачылан сәhәr.
Ушагтәк зәиф,
ушаг кими инадкар, hәсрәт
бу бүркүлү кечәдә тәнтиjир
Jухума
Jарымчыг галмыш
шे'рләrim кирир.
Istidir
үрәjим шимал истәjir!

Бир Август император иди.
О heч.
Бир август да вар.
О да он ики имамдан јох,
он ики ајдан бири.
Олдуғу јер дүнjanын hәр јери.
Үч исти айын кичик гардаши...

Август аýынын
отзууjла растлашмышам;
Бакыда, Шүвәландада, Кисловодскдә,
Москвада, јолда.
Ону heч вахт сөjмәмишәм,
данмамышам
пис јадыр деjә.
Өзүмү данламышам
августда пис күnlәrim оланда.
Демишәм, көрсән илин
эн көзәл аjlарындан бири
ниjә гара хатирә олуб јахыны
өләнләре,

АННА СӘКИДӘ ГАЛДЫ

нијә августа дүшдү
севкилимин илк дәфә
ајрылығдан данышдығы күн?
Нијә илин ән исти аjlарындан бири
буз һәнирли олур
бә'зән бир халг үчүн—
Нијә Вjетнам талели өлкәләрин
август сәмасы
дешик-дешикдир құлләләрдән?
Нијә август анчаг исти веpә билир
мәһбуса, ача?
Нијә бири бу ајы
чимәрликдә кечирир,
о бири гачнагачда?
Бир Август император иди.
О неч.
Бу августдан յазырам мән:
Jaын соңбешијиндән...

Анна сәкидә галды.
Ики јашлы Анна,
ики јашлы гызығаз.
Галды
Варшава һеттосунун
кирли сәкисиндә...

О мән јашда оларды инди.
Гәһвәji сачлары,
узун, көзәл ајаглары,
мави көзләринин сәмасы
сәкидә галмасајды...

Сәкидә галды
бәлкә охшајағым сачлар,
мави көзләринин сәмасына
баҳачағым
анлар.

Сәкидә галды
гапымыздан кирмәмиш
нәлбәки сындырасы ајаглар...

ЖОЛЛАРДА ЖАЗЫЛМЫШ ШЕ'РЛӘРДӘН

Варшава неттосунун
кирли сәкисинә сәпәләнди
нәнәмин Аннаның башына төкмәдији
ноғуллар...

Сәкидә галды оғлум, гызым,
нәвәләрим.
Сәкидә галды ана!
Ики јашлы Анна...

07

Бачы,
мәнә Хәзәри вер,
Хәзәр чаваб вермәсә,
мәни пәнчәрәләримизин
ишиғыјла чала.
Ишығымыз
башга пәнчәрәләрдә олса,
сәһәр тездән Хәзәрә дә,
пәнчәрәләримизә дә
бир дә зәнк вур,
бир дә зәнк елә, бачы!
О зәнкдәдир көчәмин
сәһәр сорагы,
јуху әлачы...

СӘНСИЗ

Нефт вагону, Бакыја кедирсән.
Сағ әлин башыма,
нефт вагону!
Сумгајытын јанындан,
Бакынын ичиндән кечәндә
өмрүмүн бир иллик
бакысызлығындан
салам сөjlә,
Ичәришәһәрин күчәләринә,
о узаг евин пәнчәрәләринә.
Салам сөjlә,
таныш
телефон нөмрәләринә...

Көлкәм көлкәнсиз сүрүнүр,
Бир сәкидән о биринә,
Өзкә көлкәләри енир
Сәнин көлкәнин јеринә...

Сәнсиз сәсләнир hәр сәhәр,
Буранын килсә зәнкләри.
Сәнсиз үнван тапа билмир
Бу јерләрин чичәкләри.

Сәнсиз кәзиб јер үзүнүн
Шахта вурмуш тикәсими.
Тикә·тикә итирирәм
Үмидләрин бәлкәсими...

УШАГ СӨЗЛЭРИНДЭН ДОГУЛМУШ ШЕ'РЛЭР

ШОПЕН

Отағымда Шопен...
Бу кичик ноктүрн
гуртaranадэк,
вериб баш-баша,
икимиз дэ тэк,
о да, мэн дэ
javash-javash
Jasha jačajыг јер үзүндэ...

ШЕ'Р

— Узагда бир күләк вар,
күләјин үстүнөд бајраг..
МЕЬРИБАН

Бачарсан бағышлајарсан,
бачармасан, лазым да дејил.
Бачарсам унударам,
бачармасам, лазым да дејил.
Отаға дејилмиш шикајэтлэр
отагда галыр.
Фыртынада јан алмајыб лимана,
кәмилэр лөвбәри узагда салыр...

Узагда бир күләк вар,
күләјин үстүндэ бајраг...

Дүнјада сэндэн башга
кимсэм јох иди бәлкэ.
Амма сэн дэ саф галдын;

сағ галдын јад олмагчүн.
Инди өзүндән күс,
мәним мин инамым вар дүнјада...

Узагда бир күләк вар,
күләйин үстүндә бајраг...

КӨРҮНМӘДИМ

—Мән бир күн гәшәнк олмушдум
      ҺУМАЙ

Мән бир күн үфүг олмушдум,
думан чөкдү дәнизә...
Көрүнмәдим.

Мән бир күн чығыр олмушдум,
кедиб-кәлән олмады, от басды
      ҮСТҮМҰ...
Көрүнмәдим.

Мән бир күн тәбәссүм олмушдум,
нә олду билмәдим...
Көрүнмәдим.

БАШГА ӨМҮР ҺАРДАН ВЕРИМ

— Мән Арифә өз машинымы вердим,
элиндән салыб сыңдырыды. Нә олсун?
Башгасыны верәрәм, гој ојнасын...

ТУРАЛ

Сәнә, севирәм дедим.
Салыб, сыңдырын мәһәббәтими...
Бир дә севирәм дедим!

Сәнә, бағышла дедим,
Салыб сыңдырын күнаһымы...
Бир дә бағышла дедим!

Сәнә, мәни унутма дедим.
Салыб сыңдырын хатирәләри...
Бир дә унутма дедим!

Сәнә һәјатымы вердим.
Салыб сыңдырын өмрүмү...
Башга өмүр һардан верим?

САЛАМ, ДӘНИЗ ХАЛА!

—Дәниз хала, Дәниз хала,
сән нијә белә дәринсән?
ШИРИН

Рәнкләринин дәјишидиини,
адынын Хәзәр олдуғуны билирдим.
Балыгларынын дадлы,
саһилинин көзәл олдуғуну билирдим.
Нечә инсана ана,
нечәсинә мәзар олдуғуну билирдим.
Јанында олдуғум анларын
хошбәхтлик,
сәнсилијин узун азар олдуғуну
билирдим...

Бирчә билмирдим
инсан олдуғуны!
Ону да мәнә,
сәсими милжард ушаг сәсингән
сечә билдијим гызығаз деди, дәниз...
Деди Ширин бала.
Инди салам,
икимиз дә Јанындајыг.
Салам, Дәниз хала!

КИЧИК ПОЕМАЛАР

ДИВИН НАҒЫЛЫ

О мави көзлү бир дивди,
кичилик бир гадын севди.
НАЗИМ ҮЙКМӘТ

Див, нә див!
Бир див иди ки, о
нә бир евә, нә јалана,
нә һиндин, нә әрәбин,
нә дә ки, бизим нағылларымыза
сыға биләрди.
Белә див иди!
Севдији гадын исә
доғулуб,
јашамаға башлајан
инсанлардан биријди.
Көјчәк, амма ади.
Ону да кәлиб див севди!
Севди, нә севди!
Бизим кими јох,
див баласы див кими!
Севиб, јенә, јенә дә севди.
Вә гадын горхмасын дејә,

Бир аддымга аддајыб дәли бир чајы
о тајдан
— Сәни севирәм, гадын, севирәм...
— деди.

Гадындан:
— Кет, инсан ол... — сөзләрини
ешитди.

Башыны ашағы салыб,
инсан олмага кетди...
Чохлу
јофун, самбаллы
китаб алды,
бир нурани,
дүнja көрмүш гочадан
Вараглајыб китаблары
охуду каһ пәсдән, каһ учадан.
Нечә ил
тәмиз наваја да чыхмады,
дивләрин јашадығы
тозлу мағарадан.
Китаблар
дәйирманда буғда кими чох иди.
Див дә онлары
беш-он аj,
беш-он ил охуду.
Нәһајәт,
бир күн
сон китабын сон варағы

јаваш-јаваш, әсә-әсә
сағдан сола галхыб енди...

Узун чәкән ибадәти
гуртармыш диндар кими
ајаға галхды див.
Кичилмиш сыртыны
сүртүб дивара
кенәлмиш мағарадан
ешијә чыхды.
Бөјүмүш дүңјаја бахды!
Көрдү дашларын дағ,
булагларын чај,
көлмәчәнин дәнис олдуғуны!
Анлады белә нәһәнк шејләр

иchinдә

Үмидин нечә кәрәк

олдуғуны...

Тәрпәниб,
севдији гадына сары
салды јолуну...

Евин дирәји Мәрjәм иди.
Ушаглары „халхын

ушагларындан“,
әри „халхын әриндән пис“ Мәрjәм.
Үзүјү Күлсүмүн үзүјүндән
палтары „јүзүнкүндән“ пис Мәрjәм.
Диви чохдан итиришиди

36

узаг кәнчлик чағларындаи
көтүрмәји унудуб.
Өзүнә дә,
өзкәjә дә инандырмышды
дивин јуху олдуғуны...
Одур ки, танымады
гаршысында дајанан адамы...
—Бәһрам чајханададыр—деди.
Див исә:
—Жадындамы, мән див идим,
нәһәнк див идим—деди.
Нә әрәбин, нә һиндин,
нә дә сизин нағыллара сыға
биләрдим.
Жадындамы,
сәни севирдим,
Жадындамы, мәнә „инсан ол“
дедин?

Бах... инсанам,
инанмырсанса,
Сәнә Испанијадан данышым...

Мәрjәм үч күн иди ки,
ев-ешикдән,
әр-ушагдан тәнкә кәлиб,
партламаға һазыр иди.
Партлады, нә_партлады:
Бу јолдан өтәнин
она саташмағындан.

37

Партлады, нә партлады!
Ата галмады,
ана галмады.
Сөйдү талејини,
сөйдү јолчунун гејрәтини!
мәрдимазарын күлфәтини!
Сөзүнә гүввәт алыб,
чәмбәргүјруг итиндән,
говду диви һәјәтиндән!

Див гынамады гадыны,
талејиндән килемләнмәди.
Күлдү бир аз
башина кәлән бу ишә...
Билирди,
choхдан билирди ки,
кеч-тез итирачәк о гадыны
Ахы һәдәр кетмәмиши
китаблара дустаг олдуғу күнләр.
О күнләрә
үрәji кичилмиш див кириб
див үрәкли инсан чыхышды.
Севинирди
инсанлығын бу илк сәһәринә
Бир инсан сәһәри
галиб кәлмиши
нечә иллик див кәдәринә!

АТАМЫН МӘКТУБЛАРЫНА ҖАВАБ...

Нәмишә бир јана, бир јерә кедәндә
мәктуб көндәрәдин.
Лондондан, Берлиндән,
Врославдан, Пекиндән.
Нә билим,
дүнjanын мин јериндән
мәктубларын кәләрди гапымыза.
Зәрфләрә јапышдырығын
нечә өлкәнин,
нечә рәсмли маркаларындан
дујардыг әлиниң истисини,
тохунарды узумүзә
җаван өлмүш Мәһбуб нәнәмин
Салаһыдан дүнjaја кетмиш
гарајаныз оғлунун нәфәси...
Бир ан да
унутмаздын бизи.

Вахтын аз оланда,
азачыг азанда
дүнjanын мин фикрә, мин үмидә
дөнән

долашыг јолларында,
мәктуба мачал тапмаýбы,
телеграмлар көндөрөрдин.
Нә дејим.

дүнjада көз јашы олмаса,
эн сәмими күлүш,
эн хошибхт тәбәссүм
бир гәпијә дәјмәз!
О вахт,
охујан кими
кәнара атардыг јаздығын

мәктублары.

Амма инди...

Үст-үстә дүзүлүб сәлигәjlә,
бир тахта гутунун ичиндә,
Јусифин үрәк ағрысы,
Ајбәнисин кәдәри,
Анамын көз йашлары,
Нәвәләринин

сәни сорушмағы,
мәним бир сөз демәјиб,
отаглары кәзмәјим...

Мәктуб јазардын
олдуғун јерләрдән,
һәр чыхдығын сәфәрдән.
Амма бу сәфәр...
Бәлкә инди дә јазырсан,
анчаг

40

Дүнjanы, Инсанлары, Вәтәнини
сәнин гәдәр севән бир адамын
мәктубларыны

кәтирәрми һәјата
өлүмүн гара чапары?
Гојармы
бир дә дәјсин үзүмүзэ
гәләминин тәмиз һавасы?
Jox!

Јер күрәси фырланыр
әvvәлки гајдастыла.

Өлүм дост-ашна
тапыр өзүнә һәлә.
Билирсәнми,
сән кедәндән соңра
нечә силаһ,
нечә дөвләт,
нечә јалан кечирдиб әлә?

Тәк инсаны,
бир дә тәбиәти
нечә етмәкчүн Jox!

Инди өлүм
һара кәлди
сохур башыны.

Дүнjanын бир јаны сөнән кими,
од вуур башга тәрәфинә.
Ja да тәрсинә.
Азачыг

41

аловланмаға башлајан кими
азадлығын очағы,
өлүм сыхыб чыхардыр
Әдаләтиң сујуну,
ахыдыр ону йер үзүнэ.
Сөндүрүр
Jеничә доғулмуш ишығы...
Ата,
дүңјада һәлә
өлүмүн мүттәфигләри,
достлары вар.
Сән ки көрмүшдүн онлары
онларла вурушанлары!

Сән ки көрмүшдүн,
гәзәбиндән
дүмар олмуш зәнчиләри,
сән ки нечә дилдә ешишмишдин
Азадлыг сөзүнү.
Сән ки сечә билирдин
дүңјанын әжрисини, дүзүнү.
Сән ки охумушдуң,
үмидин көз јашыны,
дәсмал кими силмәкчүн
јазылмыш ше'рләри.
Сән ки
дүңјанын нечә пәнчәрәсиндән
көрмүшдүн сәһәри ..

Һәмишә бир Іана, кедәндә
мәктүб көндәрәрдин.
Лондондан, Берлиндән,
Врославдан, Пекиндән,
нә билим,
дүңjanын мин Јериндән.
Мәктүб Іазардын
олдуғын һәр шәһәрдән,
һәр чыхдығын сәфәрдән.
Амма бу дәфә...

Бу кечә
бир дә охудум мәктубларыны.
Гәләмин мәһкәм,
дилин дузлу,
үрәжин никаранчылыгla долу.
Jox,
нараһат галма биздән.
Күзәранымыз Іахшы,
евимиз агад.
Сәндән галан нә варса:
Үмидләр,
Инсанлара инам,
доста сәдагәт,
һәр веркүлүнүн, нөгтәсинин
кешијиндә дајандығын
ана дилимиз,
бу вар-дөвләт
чатар бизә дә,

нәвәләринә дә,
онлардан сонра қәләнләрә дә.
Архаын ол һәр шејдән!
Түкәнмир бары
гарыш-гарыш қәэдијин

торпагларын,

Женә башы дұмағдыр
севдијин дағларын.

Инан мәнә.

Чүнки тез-тез

кедирәм Бакыдан,
кәзиб доланырам

сән олдуғун Јерләри.

Евимизә гајыдырам Женә.

Һәмишә јола салыб,
гарышлајырсан мәни...

Һәр дәфә

көрүрәм һејкәлини.

Мәни айрымсырсан

әтрафында доланан инсанлардан,
Бакыја бахыб,

Вәтәнин сәсинә гулаг асырсан...

Јанындан кечәнләр,

ајаг сахлајыб бир ан,

бахырлар сәнә,

Сәмәд Вурғуна.

Мән дә бахырам.

Бахырам

чаван өлмүш Мәһибуб нәнәмин
Салаһлыдан кедиб,
һејкәл олмуш
гарајаныз оғтуна...

КИТАБЫН ИЧИНДЭКИЛӘР

Күнүн бахты

„9 мај“	3
Чәнаб У Тана	7
Булудлара	10
Жунан аллаһлары	11
„Әјнимдә сарымтыл плаш“	12
Мәһмүд эми	13
Гонағам	14
Диләк	15
Вьетнам дарди	16
„Jaңдыр“	20
Август вә августдар	21
Анна сәқидә галды	23

Жолларда жазылмыш ше'рләрдән

„07“	25
„Нефт вагону, Бакыя кедирсән...“	26
Сәнсиз	27
Шопен	28

Ушаг сөзләриндән дөгулмуш ше'рләр

Ше'р	29
Көрүнмәдим	31
Башга ёмур һардан верим	32
Салам, дәниз хала!	33

Кичик поемалар

Дивин нағылы	34
Атамын мәктубларына чаваб	39

Редактору *Ф. Садыс*
Рәссамы *С. Гәмбәров*
Батын редактору *J. Агаев*
Техники редактору *С. Һәбібзәдә*
Корректору *Ф. Рзаабирова*

Жырылмаға верилмиш 22/IX-1972-чи ил. Чапа имзаланмыш
1/XI-1972-чи ил. Кагыл форматы 60×90 ¼, ҹап в 1,75, учот
нәшр. в. 1,23 ФГ 00654. Сифариш № 24. Тиражы 1000.
Гүмәти 16 гәп.

Азәрбајҹан ССР Назирләр Советинин Дөвләт Нәшријат,
Полиграфија вә Китаб Тиҷарәти Ишләри Комиғоси „Кәңчлик“
нәшријаты. Бакы, Һүсү Һаҹыјев күчәси, 4.

Р. Ахундов ад. мәтбәә. Бакы, Фәһіла проспекти, 96.

Векилов Вагиф Самед оглы

СУДЬБА ДНЯ

СТИХИ

(На азербайджанском языке)

Гянджелик

Баку—1972

